

шене ad hoc, да би се одмах надокнадило изгубљено људство, иако је у тим одредбама наглашавано, као и у овој посљедњој, стално важење донешених прописа (Statuimus de cetero perpetuo observandum quod. . .) Свакако послје оваких законских прописа и праксе која је можда и прије њиховог доношења почела да влада, тешко се било враћати на старе мјере. И тако су феудални односи у Грбљу брзо почели губити онај карактер који им је требала дати одредба »De facto divisionis zoppe de Gherbili«, и друге одредбе ускоро послје ње донешене, од којих можда извјестан број није ни регистриран у Которском статуту.

На лабављење феудалних односа у Грбљу свакако је допринио и став грбаљских сељака, који су стално истицали да су они увијек били слободни и да нијесу били посадници, те према томе нијесу ни признавали односе које им је хтјела наметнути Которска општина. Они ће се, нарочито касније за вријеме Млетачке републике, и оружјем борити да се ослободе иначе доста слабих феудалних веза.

Међутим, захваљујући - више него свом отпору феудалној стези - потребама и кризама градског живота, од којих је понека доводила и до озакоњења њихових феудалних престапа, грбаљски сељаци су успијевали у остваривању више личних и економских слобода од оних које су се у феудалној структури могле за сељачке-кметове и замислити: грбаљски посадник или »homo alicuius« — коликогод и сами ови појмови врло драстично одражавају »glebae adscriptus-a« — могао је већ крајем XIV вијека имати не само земљу којом је слободно располагао, него и кућу у самом граду. Зато нам служи као доказ нотарски акт¹⁰⁾ од 12 марта 1396 године, из којег се јасно види да је »Paulus Batutich de Grebli, homo ser Zive de Buchia« заложio Милоју Палташићу своју кућу у Котору за 35 перпера.

Сл. Мијушковић

— 0 —

НЕКА ПИСМА ВЛАДИКЕ САВЕ И ВАСИЛИЈА ПЕТРОВИЋА

Пошто су били чести случајеви појединачних ситних сукоба између Црногораца (који су долазили у Боку на пазар или каквим другим послом) и понеких млетачких поданика из Боке, вјероватно се и једно писмо владике Саве од 22 новембра 1744 год. (по старом календару) односи на неки такав локални сукоб, који се десио у Котору, а у коме је изгубио главу неки истакнути Црногорац (»главар и кнез«). Из писма би се дало закључити да је млетачка власт из Котора у вези овог случаја писала владици Сави и молила га да се заузме да се дотични спор ријешити мирним

¹⁰⁾ Државни архив у Котору, Судско-нотарски списи, књига 2, стр. 289.

путем и да се избјегну освете и даља трвења. У вези овога владика Сава је упутио ванредном провидуру Котора писмо слиједеће садржине:

»Пресвијетли и преузвишени мој Господине, Господине мили,

От велике моје жалости не умијем ти ни отписат пошто смо разумјели велико зло што је окурило у та град преведрога принципа. Да је који мањи погинуо ласно би било, но је погинуо главар и кнез врсан и от куће добре и врсне, биће пуно зла бојим се. А ми ти се обећајемо да ћемо радит о миру како смо и до сад. Биће ти сад не пишемо доклена боље разумијемо и докле нам одуши ова велика јадба. И молимо гна бога за ваше ППГ.

1744 нојембра 22 по нашему.

Бискуп Савва скандариски и приморски на службу.«¹⁾

Средином 1748 године опет су млетачке власти настојале да се по неким питањима²⁾ умире и нагоде с Црногорцима. По том питању Василије Петровић упутио је ванредном провидуру Котора Винћенцу Грити-у слиједеће писмо, датирано 8 јуна 1748 год.³⁾

»Пресвијетли и преузвишени гне, гне милостиви,

Наша вјерност јес дужна да често вашему п. г. с понижењим поклоњењем приказовати се. Ема уступам за не чинит много потеге; ја сам био на ови због черногорски с једном великом заприком от Господина владике Саве. Говорећи им што гођ зборе, јема све о миру да зборе и како ће бит у милости преведрога принципа, утолико смо ми пошли нашијем путем у ријечку нахију, ема сам се други дан вратио у манастир, ће вас збор черногорски стојаше напоље, али иједки на Цетињане. Шиљем ти за њих сетенцију. Друго, бјеху поострени от Бура Лазаровића от Грбља супроћ контаде от Котора, а на мене чини плач у главарах да сам му чинио плате уздржат. Преведри принцип види ко је зашто, у то га и познава и милује. Ако му је хилбено срдце није му црква нитко. Чудим се зашто се не покаје. Бога молим да га стави у памет правда принципова. Црногорци су примили сјет от старијега да дођу на вашу господцку ријеч у Котор. Ви сте господари да зовете гна владику вашом книгом, такођер и главаре Черне Горе учинити мир, који се већ неће поломит. Ја сам ваша

¹⁾ Херцеговски архив (ХА): фасц. бр. 149/ПУМА; лист 381.

²⁾ Из расположивих докумената не може се видјети по којим питањима је био спор настао.

³⁾ Вјероватно се овдје ради о датуму по старом календару, али о томе у самом писму нема помена.

слуга; мило ми је ваше поштење други да не узме. И остајем на служби п. вашег господства. 1748 мјесеца јунија 8

Слуга понижена
Василије Шћ. Петровић⁴

Слиједеће, 1749, године владика Сава писмено интервенише код млетачке власти у Котору у корист неког Петра Вукова Кикановића, који је оптужен да је покрао робу неког Трипиновића, а за кога владика Сава тврди да је у тој ствари невин. Писмо владике Саве, које се на овај предмет односи, упућено је такође ванредном провидуру Котора, а датирано 12 фебруара 1749 год.⁵) Ово писмо гласи:

»ПППГ, мој грљени,

Како смо и прије писали вашему п. г. поради Петра Вукова Кикановића у конат оне робе Трипиновића што му говоре да је он навео и робу покра. Заисто, гп, неће и(х) у то наћи нигда, но је прав за то, но му то навраћају његови зловори, а то све чини злосретње мито. Дође вријеме да брат брата мања и продаје на самрт. Исти је Петро к мене доходио на исповијест и три пут, ма у то није нигда, но нека плате лажуни буцаради, који лажу и муте сву краину и вашему п. г. разбијају главу. А ја сам научио зло трплет и подносит и вазда ћу међу овом краином. И љубазно вашему п. г. препоручујем тога сиромаха Кикановића, немо га права изгубит, преведри принципе. И молимо гна бога за ваше п. г. и жудимо ви свакога добра и поштења.

1749 фебруара 12.

Бискуп Сава на службу, скандариски и приморски⁶)

Владика Василије Петровић био је гарант (јемац) неком Николи Кажанегру, за новац који је поменути Кажанегра својевремено био позајмио неком Илији Свјетлоћи, млетачком поданику. Како Свјетлоћа није вратио односни дуг ни плаћао камату, то је зајмодавац Кажанегра затражио од владике Василија да овај, као гарант, исплати дуг за Свјетлоћу. Поводом овога владика Василије се обратио ванредном провидуру Котора, писмом од 13 фебруара 1749 године,⁷) слијеће садржине:

⁴) ХА: Фасц: број 149/ПУМА; лист 277.

На лијевој страни у дну документа стоји текст: »Пресвијетлому и преузвишеному Гну Гну Страорденарију от Котора и Арбаније и новога Виценцу Грити«. Са стране писма (као постскрипtum) стоји слиједећи текст, писан истом руком: »Иако може бит дами дарујете питана кола: манастиру су сада от преше«.

⁵) Из документа се не види да ли је датирање извршено по старом (ма да је то највјероватније) или по новом календару.

⁶) ХА: фасц. бр. 149/ПУМА; лист 501.

⁷) Не може се разабрати да ли је датирање писма извршено по старом или по новом календару (но владике су обично вршиле датирање по старом календару).

»Пресвијетли гдине, гдине преузвишени,

— — — — — како је дошо к мене у манастир г-н Никола Кажанегро с неговом дружином петнајест људих; иште своје динаре за које исте сворцаје темељитом правдом мене да му платим како јемац и његов за Илију Светлоћу. С мојега добра учина, да ја дочекујем оволику теготу на себе, а сувише проглушење твојеј преведрини. Умиљено молим преузвишено г-во твоје да Илија Светлоћа с највећом прешом извади мене од ове јемштине и да пошље што је дужан истому Кажанегри динаре и добит, како је закон свуђе, јер га чека овден Кажанегра у манастир, а мене није по воли за Светлоћу чинит оволики харач, но нека плаћа и динаре и добит и харач ко је дужан. Јесам јемац за аспре и добит како скрит говори, а Светлоћа је под руку г-ва твога. И темелито се уздам за ову работу да ме нећеш от себе послат да шиљем за то суплику на преузвишене инквизитуре и чекам отговор, који остајем на вашој служби.

1749 мјца фебруара 13
ис Цетина

Вашој преведрости
понижени слуга
Василије Петровић⁸⁾

Негдје у првој половини 1749 године млетачка власт у Котору ухапсила је неког Николу Раднића.⁹⁾ Владика Сава се за њега заузима и писмено интервенише код млетачких власти. Писмо владике Саве, које се на овај случај односи, упућено је ванредном провидуру Котора, датирано 30 марта 1749 године¹⁰⁾ и гласи:

»ППГГ, мој мили,

Нијесам мога додијавати вашему п. г. поради тога Раднића што сте ухитили. Знам да ти доста и Његуши дају сунпора. И вашему господству и мене истому. Послаћу Стефана у неђељу да каже вашему господству мисо и отговор Његуша што су отговорили на нашу науку и књигу што смо им писали у конат мира. И г-не п. немо слушај што ти презентају на тога Раднића. Он није у та ђела што му говоре заисто да ти је — — — (нечитко) — — — руке кои криви ја би то бога и молио. Ма ћу ти ја казат пак мисли; дуга је твоја рука. А за тога Раднића Николу молимо ваше п. п. г. нека га промијени брат али отац, а њега пошљи мене у свака доба; кад буде твоја заповијед биће ти у руке, зашто имају у њега туђије аспри сучим је тргова пак је да љу-

⁸⁾ Ха: фасц. бр. 149/ПУМА; лист 441.

⁹⁾ Из расположивих докумената не можемо сигурно утврдити одакле је био дотични Раднић, као и са ког разлога је ухапшен. Из самог садржаја писма владике Саве изгледа као да би се могло закључити да је дотични Раднић био Његушанин. Но такав закључак не би био нимало сигуран.

¹⁰⁾ На писму нема ознаке да ли је датирање извршено по старом или по новом календару.

дима а скужа и(х) није, поће му кућа по злу. Зато те молим ту ми грацију даруј, а ми смо вазда били и бићемо вољени слуге преведрога принципа. И молимо г-на бога за вашу преведрост.

1749 марча 30

бискуп Савва на службу«¹¹⁾

Писмом од 2 априла 1749 год.¹²⁾ упућеним ванредним провидуру Котора, владика Сава интервенише код млетачких власти да се пусти из затвора капетан Митар Ивелић. Ово писмо владицино гласи:

„ППГГ, мој мили љубљени,

Ми ниже именовани и вољени слуге вашег ппг иштем грацију у ваше преведрости, да се не бисте на своју вољену слугу расрдили, зашто ја от твоје милости не отступам ако ћеш ме и бакетом ћерат, ја сам твој без церемонија; приступам понижено и целивам ваше преведре веште. Иштем грацију у вашег ппг за капетана Митра Ивелића из Рисна да га ослободите из гвоздија и из тавнице, а да буде у та град под твоју заповијед докле ти заповиједаш. Ја ти давам моју ријеч да неће утећ, а наће и јошт пријатеља који ће се за њега плажат.¹³⁾ И уздам се и надам у мога господара да ме неће оћерат но помиловат и ту грацију да ћете ми дароват и шиљем Стефана да се поклони вашему ппг и молимо г-на бога за вашу преведрост

1749 априла 2

бискуп Савва на службу«¹⁴⁾

Слиједећим писмом, датираним са 13 априла 1749 год., које је такође упућено ванредном провидуру Котора, владика Сава поново интервенише за Раднића.¹⁵⁾ Писмо гласи:

»ППГГ мој — — — — —¹⁶⁾

Шаљемо Стефана да се поклони вашему п. г. и да прими коју заповијед от ваше преведрости. И што ви рече устима то су наше ријечи. И молимо ваше п. г. за тога сиромаша Раднића да га промијените али пуштате на плиже.¹⁷⁾ Нека га ту у град да не погине у тавницу. Та је сиромаш прав, то сваки зна, а тизи исти који на њега лажу, они су за галију заслужили. Виђу чудо: прави гњију у тавнице, а криви шетају по Котору. М ми смо ваше вољене слуге и чекамо коју вашу заповијед за послужит што вриједни будемо. И молимо г-на бога за вашу преведрост.

1749 априла 13

бискуп Савва на службу«¹⁸⁾

¹¹⁾ ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 469.

¹²⁾ Не види се да ли је писмо датирано по старом или по новом календару.

¹³⁾ Плажат — јемчити.

¹⁴⁾ ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 471.

¹⁵⁾ Из тога би се дало закључити да његова ранија интервенција по истој ствари (писмо од 30 марта исте године) није код млетачких власти получила никаквог резултата.

¹⁶⁾ На овом мјесту писмо је оштећено па недостаје нешто текста.

¹⁷⁾ На плиже — на јемство.

¹⁸⁾ ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 491.

Негдје истог мјесеца (априла 1749 год.) Василије Петровић је по неком послу био послао у Херцегнови неког свог момка,¹⁹⁾ кога је неки капетан Нико Паликућа из Херцегновога²⁰⁾ обиједио да је извршио крађу јечерме, ради чега је овај био затворен у Херцегновоме и морао да плати један цекин, након чега је тек пуштен из затвора. Пошто је младић тврдио да је невин Василије Петровић се нашао увријеђен, па је ванредном провидуру Котора у вези овога упутио једно прилично оштро писмо, датирано са 13 априла 1749 год. по старом календару, а које гласи:

»Пресвијетли и преузвишени г-не г-не милостиви,

Не могу скрит неправду која ми је учињена оввијех данах от капетана Ника Паликуће от Новога. И да се можете п. г-не чисто разумјети, стоји код мене један ђетић који је познан чисто за правицу, будући он самном био у Млетке. У Котор код — — —²¹⁾ ако у нашу земљу, ако у турску: от свакога је познан у правицу. А сад је био послат от нас на Нови донијет нама неке ствари црковне, за које може сједочит исти Нико Кинко, и наша истога Паликућа ђе иде з барком на Нови само осми. Молио их наш ђетић да га узму у барку. Што они искали ови наш платио и шњима се увеза. И приђе њега изишли на сухо. Рекли нашему ђетићу: ти си укра у барку нам јечерму. И њега свега свукли, у њега ништа не нашли, будући зна сваки ми не држимо лупежа. И на то га Паликућа не оставио, но пође у г-на каштелана от Новога, доведу патуљу солдатах ђе је био наш ђетић на варош, уфати га и ставе у тамницу. И ту га држали докле им да један цекин и по таде пуште га. Ја не знам, али су се они сами крали, али су се договорили да глобе нашега ђетића. И сваки се чуди тој неправди, да ја не смијем послати свога вјерна човјека от Ника Паликуће, једнога фурбаца и лажавца, који лаже и богу и принципу. И ови ђетић, и да није код нас, има доста људих који ће се за њега јавит да врате зло и безчаст Паликући, које им је узајмио, а камоли респет наш, што су безчастили нашега чојека. Зато чиним на знање п. г-ву твојему: ти си принцип и заповједник од овиех краинах, да видим како ћеш учинит суд, зашто ми ако бисмо и трпјели ту нашу безчаст, ма неће трпјет она браћа и племе овога ђетића. Зато те авизајем да последијед немате јазбу на нас, што би рад да се то умири у палац пред твојијем г-вом. И кад

¹⁹⁾ Из документа се не може видјети његово име.

²⁰⁾ У архивским материјалима дотичног периода често има помена о том капетану Нику Паликући.

²¹⁾ Текст је на овом мјесту нечитак.

чујем да си ставио Паликућу у Котор у тамницу пошљите нама вашу заповијед да ви пошљем истога нашега ђетића да се суоче и да их помириш.

И остајем на вашој служби
Василије Шћ. Петровић«²²⁾

У то вријеме у служби млетачких власти у Котору била су нека четири Арбанаса,²³⁾ који су се тешко замјерили Црногорцима и убили неке њихове главаре. Против ових Арбанаса владало је код Црногораца велико огорчење па је пријетила опасност да се између Црногораца и млетачких поданика у Боки изроде озбиљне чарке и освете. Стога једна група црногорских поглавица («гувернадур, сердари и кнезови и старијешине от Црне Горе») уцућују по овом питању једну озбиљну претставку (датирану са 23 априла 1749 год.) ванредном провидуру Вићенцу Грити-у у Котор. Ова претставка гласи:

»Пресвијетлому и преуз. г-ну г-ну Виценцу Грити, софр-провидуру от Котора, Арбаније и над Новијем

Поклањамо се вашему преуз. г-ву ми, гувернадур, сердари, и кнезови, и старјешине от Црне Горе. Преуз. г-не, додијаше ни књиге и карање и клетве от нашега г-на преосвештенога митрополита да се миримо (са) судитима вашијема. И ми смо сви главари от све Црне Горе збор чинили и миру смо контени. Зато ве молимо и кумимо богом и светијем Марком, смирите ову краину како принцип и господар, зашто трпјети не можемо да не фермају наше сиромаше сваке сетемане — — — — (нечитко) — — — и да ни жене и људи бију бакетама и солдати мушкетима по стангадије. А ми смо миру контени с нашијема сусједима приморцима. А за наше крвнике Арбанасе, који учинише от нас велико зло и побише ни главаре под твоје око, питамо грацију да их из Боке дигнете ђегоће је принципова заповијед, пак тада, ако инако не може бит, ми ћемо вашему п.г. погодити и наше зло што су ни Арбанаси учинили, принципу ћемо погодит и наше главаре опростит, теке Арбанаси да се из Боке макну, е видимо да нигда ова краина неће бит у мир докле буду Арбанаси у Боку. А чули смо и пасанијех данах како су Арбанаси имали убит Николу Рад-

²²⁾ ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 487.

На дну писма, на лијевој страни, стоји истим рукописом исписан текст: »1749 априла 13 посербски из Цетиња«.

Прегледом архивских докумената дотичног периода нијесмо могли установити да је дотични Паликућа хапшен од млетачких власти или да је на ма који начин против њега поступано.

²³⁾ Из расположивих докумената не можемо разабрати у ком својству су ови Арбанаси служили код млетачких власти. Вјероватно се радило о каквим стражарима (полициским или војним).

нића,²⁴) који је био у гвозђа, пак му је ваше п. г. заповијеђело да иде по граду и да се не боји и замало није био убивен на вијеру ка и другизи. Ми с Арбанасима стават се нећемо нигда. Заисто да знамо е ће не четири Арбанаса прегнат из Црне Горе. А нама су Његуши браћа и ми смо Црногорци једно; личит се један от другога не можемо. Ако ви ко презентаје друге ријечи, не вијеруј, г-ру, е истина није. Зато ве и опет г-дне п. молимо и кумимо немо не одбит да се тужимо преуз. и превисокој г-ди инквизитурима с копиама от исте ове, но не. (нас) прифати и краину смири. Молимо в. п. г. да ни пуштите тога сиромаха Раднића, који гњије у гвозђа прав, како зна сва краина. Ако ли ни сад ту грацију испунит нећете, ано га г-ру држите у квартиер како таоца, без гвоздиах. И чекамо вашу заповијед и целивамо ви skut.

априла 23, 1749«²⁵)

Горњи докуменат није потписан од стране подносилаца претставке, већ је умјесто потписа снабдјевен са пет печата, облика и садржине како слиједи:

С лијева на десно — округли печат са натписом унаоколо: »Вукадин Вукотић гувернадур«; велики округли државни печат са грбом у средини, а натписом унаоколо: »ВО ЧЕРНИЕ ГОРИ МОХУР«; четвороугласти печат са натписом: „станиша попов срдар чрние гори«; округли печат са натписом: »Вукале Ђиканов« и најзад, пети, округли печат, чији се натпис не може прочитати.

Пошто ни ова претставка главара црногорских није уродила плодом, владика Сава по истој ствари обраћа се ванредном провидуру Котора, писмом од 29 априла 1749 год., које гласи:

»ПП г-не г-не, грљени, —

Ми смо се пуно мучили да се учини мир међу Црногорцима, и Арбанасима, и осталијема судитима. Црногорци хоће мир са свијама судитима — — (нечитко) — — — Арбанаси вићеће ваше п. г. што пише у њихову књигу коју ви шиљу. Њиман је жа зашто људи праве држите у тврђе, а они криви шетају по Котору, који су палили куће принципе и сјекли интраде судита принциповије и стога је све ово зло како зна и ваше п. г. и сва ова краина. И виђите сетенције, које су у камару которску, на кога пишу и дате ми отлуку за ту нашу кућу, зашто је то остављено на ваше п. г. И ми смо ваше вољене слуге, који смо и вазда били и бићемо и обећајемо се, са свом цијеном. 1749 априла 29
архијереј Савва на службу«²⁶)

²⁴) Ријеч је о оном Раднићу за кога је владика Сава раније већ два пута писмено интервенисао код млетачких власти. Но све те интервенције за његово пуштање из затвора нијесу уродиле плодом, јер се поменути Раднић у вријеме писања ове претставке још увијек налазио у которском затвору.

²⁵) ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 496.

²⁶) ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 497.

Најзад, средином мјесеца септембра 1749 године владика Сава је лично посетио ванредног провидура Котора.²⁷⁾ Након повратка упутио је ванредном провидуру писмо (датирано 20 септембра 1749 год.) слиједеће садржине:

»ПППГ мој грљени,

Како смо се одвојили од вашег пресвијетлога господства, фала богу, дошли смо здраво у свој куфенат на двије уре ноћи и пуно зафаљам вашој преведрости на части, и на милости, и на доброту коју имате врху нас, а то наши мерити нијесу ка ваше добро срдце. И милост божја ти да свако добро и поштење вашој преведрости. И пуно препоручујем вашем п. г. тога нашега калуђера да бисте га чинили справит пут Млетака, како смо ве молили. И молимо г-на бога за ваше преузвишено господство.

1749 — 20 септембра
Бискуп Савва на службу^{«28)}

Ђорђе Д. Миловић

— 0 —

ЈЕДАН ДОКУМЕНАТ О ЦРНОГОРЦИМА У ПЕРОЈУ ИЗ 1830 Г.

У доба кандиског рата (1645—1699) Црна Гора је била у не-обично тешком положају, тако да је извесан број црногорских породица заувек напустио Црну Гору и населио се у Пероју у Истри, која је тада била под млетачком влашћу.¹⁾ Наравно да је путовање половином XVII века, а особито једне избегличке ску-пине, из Црне Горе у Истру било дуготрајно и доста тешко. Ме-ђутим, Млетачка република је прилично благонаклоно прихва-тила групу избеглих Црногораца и доделила им сем земље у Пе-роју и знатну економску помоћ, тако да су Перојци у релативно кратком временском периоду успели да се економски среде и да у потпуно новим приликама заснују нови живот.²⁾

Иако су Црногорци населили Перој у једном давном, тешком и немирном добу наше историје и сместили се на најпериферни-јем делу нашег етничког територија према романском западу, они су почетком овога века још увек били очували — према сведо-чанствима М. Савића — наш народни језик и многа друга наша народносна обележја и обичаје.³⁾

²⁷⁾ Из докумената се не може разабрати ради чега је ова посјета уследила, о којим су питањима све расправљали и др. Једино се види да је овом приликом владика Сава молио ванредног провидура да му омо-гући да једног свог калуђера упути у Венецију (не зна се по ком послу).

²⁸⁾ ХА: фасц. 149/ПУМА; лист бр. 498.

¹⁾ Историски Гласник, 1—2, 1953, 45

²⁾ Записи, XVI, 79

³⁾ Летопис, књ. 266, 59